

Program doradztwa
zawodowego
dla klas VII – VIII

Reforma systemu oświaty postawiła przed współczesną szkołą nowe wyzwania; jednym z podstawowych zadań jest dostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy oraz przygotowanie do świadomego planowania przyszłej drogi zawodowej.

Pomoc w wyborze zawodu jest długim skomplikowanym procesem. Nie jest to jednorazowy akt, ale ciąg decyzji, proces kolejnych przybliżeń, który zaczyna się we wczesnym dzieciństwie i trwa przez całe życie człowieka.

Stając przed trudną decyzją zawodową młodzież zmuszona jest zastanowić się nad sobą i swoją przyszłością. Młody człowiek próbuje odpowiedzieć sobie na niełatwe pytania: jaki jestem, do czego się nadaję, co robić dalej, jak wykorzystać swoje zdolności, jakie mam szanse na otrzymanie pracy? Trudność podjęcia decyzji zawodowej wynika również z tego, że najczęściej zainteresowania w tym wieku są jeszcze zmienne.

Z drugiej strony istniejący na rynku problem bezrobocia i wciąż rosnące tempo życia sprawia, iż boimy się przypadkowych wyborów zarówno ze względów ekonomicznych (koszty edukacji i przekwalifikowania) jak i wysokie koszty emocjonalne (frustracja, niezadowolenie, poczucie braku sensu istnienia).

Poza tym uczniowie są bezradni, niedoinformowani, niewiele wiedzą na temat rynku pracy, zawodów, szkół, egzaminów. Nie wiedzą jakie mają przeciwwskazania do wykonywania zawodów, jakie są strategie podejmowania decyzji zawodowych. Niektórzy z nich boją się bezrobocia i tego, że nawet jeśli zdobędą pracę, to nie będą mieli zagwarantowanych godziwych zarobków.

Te i inne przesłanki powodują, że zachodzi potrzeba udzielania profesjonalnej pomocy w tym zakresie uczniom i ich rodzicom.

W opracowaniu przyjęto następujący układ materiału:

- I. Podstawa prawna – dokumenty regulujące zagadnienie orientacji i poradnictwa zawodowego w edukacji.
- II. Cel główny i cele szczegółowe.
- III. Priorytety orientacji zawodowej na poszczególnych etapach nauki.
- IV. Treści kształcenia.
- V. Metody i sposoby działania – formy pracy.
- VI. Osiągnięcia uczniów.
- VII. Materiały wspomagające prowadzenie zajęć.

I. **PODSTAWA PRAWNA – DOKUMENTY REGULUJĄCE ZAGADNIENIE OPIENTACJI I PORADNICTWA ZAWODOWEGO W EDUKACJI:**

1. **Rozporządzenie Ministerstwa Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r.** w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. z 2017, poz. 703).
2. **Rozporządzenie Ministerstwa Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 2017 r.** w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 7 2017.; poz. 1578).
3. **Rozporządzenie Ministerstwa Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r.** w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej (Dz. U. z 2017, poz. 1591).

II. **CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE**

Przygotowanie młodzieży do podjęcia samodzielnej, odpowiedzialnej decyzji dotyczącej wyboru zawodu i dalszego kształcenia.

Cele szczegółowe:

1. Poznanie swoich mocnych i słabych stron.
2. Poznanie swoich zainteresowań pod kątem wyboru zawodu.
3. Rozpoznawanie własnych uzdolnień.
4. Zapoznanie z typami temperamentu, cechami osobowości i charakteru.
5. Budowanie poczucia własnej wartości.
6. Dokonanie samooceny oraz poznanie sposobów pracy nad sobą.
7. Uczenie się planowania swojej przyszłości – realizacji marzeń i pragnień. Skutki nietrafnego wyboru zawodu.
8. Określenie typu temperamentu ucznia i cech charakteru pod kątem wyboru zawodu.

9. Określenie wymagań (predyspozycji) zdrowotnych w poszczególnych zawodach.
10. Zapoznanie uczniów z podstawowymi grupami zawodów oraz z zasadami poznawania zawodów – warunki, narzędzia, czynności.
11. Zapoznanie uczniów z prognozową sytuacją na lokalnym rynku pracy.
12. Aktywizowanie uczniów w kierunku samopoznania i dokonywania adekwatnej samooceny.
13. Wskazanie czynników mających znaczenie przy wyborze zawodu z uwzględnieniem błędów związanych z nietrafnym wyborem zawodu.
14. Doskonalenie umiejętności uczenia się i zdawania egzaminów.
15. Objęcie pomocą psychologiczno – pedagogiczną uczniów z grup dyspersyjnych – kierowanie do PPPP.
16. Pomaganie uczniom w wyborze zawodu i szkoły – indywidualne porady zawodowe dla uczniów i rodziców.
17. Wspieranie młodych ludzi w planowaniu kariery edukacyjno – zawodowej.
18. Przygotowanie młodzieży do podejmowania trafnych decyzji edukacyjno – zawodowych.
19. Rozwijanie aktywnej postawy uczniów w zakresie zarządzania własną karierą.
20. Przygotowanie uczniów do poruszania się po rynku edukacyjnym i rynku pracy, szukania zatrudnienia oraz przyjęcia roli pracownika.

III. PRIORYTETY ORIENTACJI ZAWODOWEJ NA POSZCZEGÓLNYCH ETAPACH KSZTAŁCENIA.

1. **Klasa VII** – poznanie siebie, swoich zainteresowań, uzdolnień, cech charakteru, mocnych i słabych stron w aspekcie wyboru zawodu. Prowadzenie indywidualnych konsultacji z uczniami (m.in. badanie predyspozycji zawodowych, wybór szkoły, zawodu).

Praca z rodzicami: przedstawienie programu orientacji zawodowej – prezentacja założeń szkolnej pracy edukacyjnej i doradczej na rzecz uczniów; zajęcia psychoedukacyjne dla rodziców. Zaangażowanie i przygotowanie rodziców do włączenia się w proces planowania kariery i podejmowania decyzji edukacyjno - zawodowych dziecka.

2. **KLASA VIII** – poznawanie grup zawodów i konkretnych zawodów. Zbieranie informacji o środowisku pracy, zadaniach, czynnościach, narzędziach, warunkach oraz możliwościach zatrudnienia. Poznawanie systemu edukacyjnego: typów szkół, zasad rekrutacji do szkół, indywidualne porady zawodowe dla uczniów, którzy mają problemy w wyborze zawodu i szkoły.
Praca z rodzicami: włączenie rodziców jako przedstawicieli różnych zawodów do działań informacyjnych szkoły. Wsparcie merytoryczne rodziców w zakresie działań doradczych na rzecz dziecka.
Przedstawienie aktualnej i pełnej oferty edukacyjnej, indywidualne doradztwo zawodowe dla rodziców uczniów, którzy mają problemy w wyborze zawodu i szkoły.

IV. TREŚCI KSZTAŁCENIA

1. Zainteresowania i skłonności zawodowe przejawiające się w czasie wolnym od zajęć.
2. Rola uzdolnień i umiejętności w wyborze zawodu.
3. Cechy charakteru i temperamentu – ich znaczenie w wyborze zawodu.
4. Stan zdrowotny i fizyczny, a wybór zawodu.
5. Praca nad sobą – budowanie poczucia samoakceptacji i adekwatnej samooceny.
6. Grupy zawodów – zapoznanie i dopasowanie się do konkretnego zawodu.
7. Zmieniający się rynek pracy – prognozowa sytuacja na lokalnym rynku pracy.
8. Doskonalenie umiejętności uczenia się i zdawania egzaminów.

V. METODY I SPOSOBY DZIAŁANIA

1. Godziny do dyspozycji doradcy zawodowego.
2. Psychoedukacja rodziców i uczniów.
3. Współpraca z instytucjami: PPPP, urząd pracy, zakłady pracy, ochotnicze hufce pracy, uczelnie wyższe.
4. Wycieczki zawodoznawcze do szkół – korzystanie z oferty „Dni otwarte szkoły”.

5. Wycieczki do zakładów pracy.
6. Angażowanie młodzieży do umiejętnego spędzania czasu wolnego (koła zainteresowań, zajęcia sportowe, artystyczne).
7. Organizowanie spotkań dla rodziców i uczniów z przedstawicielami szkół.
8. Spotkania z uczniami i absolwentami ciekawych szkół.
9. Spotkania z przedstawicielem PUP.
10. Współpraca z pedagogiem szkolnym – pogadanki na lekcji wychowawczej.
11. Indywidualne porady zawodowe dla uczniów i rodziców.
12. Wykorzystywanie ankiet, kwestionariuszy podczas zajęć klasowych i porad indywidualnych.
13. Realizacja planu orientacji zawodowej - opracowywanie i wykorzystanie scenariuszy lekcji wychowawczych.
14. Prowadzenie teczek zawodoznawczych przez uczniów i wychowawcę klasy.
15. Redagowanie gazetki ściennej zawierającej informacje z doradztwa edukacyjno – zawodowego.
16. Tworzenie baz danych na temat lokalnych firm i pracodawców oraz ofert pracy.
17. Organizowanie uczniowskiego wolontariatu.
18. Współpraca z nauczycielami i rodzicami mająca na celu zapewnienie ciągłości działań w zakresie doradztwa.

VI. OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW

1. Znają czynniki niezbędne do podjęcia prawidłowej decyzji o wyborze zawodu.
2. Znają swoje zainteresowania, uzdolnienia, cechy temperamentu i charakteru oraz inne predyspozycje do wykonywania zawodów.
3. Orientują się w strukturze szkolnictwa oraz znają kryteria przyjęć do szkół.
4. Posiadają informacje o aktualnej sytuacji na lokalnym rynku pracy.
5. Potrafią wymienić podstawowe grupy zawodów oraz scharakteryzować wybrany zawód.
6. Wiedzą, gdzie szukać pomocy w razie trudności z wyborem zawodu i szkoły.

7. Świadomie i odpowiedzialnie podejmują decyzję związaną z wyborem zawodu – potrafią uzasadnić swój wybór kierując się swoimi predyspozycjami i możliwościami.
8. Potrafią kompletować niezbędną dokumentację.
9. Znają swoje predyspozycje zawodowe.
10. Potrafią zaplanować swoją przyszłość edukacyjno – zawodową.
11. Umieją podejmować decyzje związane z wyborem dalszej ścieżki kształcenia i zawodu.
12. Przejawiają aktywną postawę w zakresie zarządzania własną karierą.

VII. MATERIAŁY WSPOMAGAJĄCE PROWADZENIE ZAJĘĆ:

1. Ulotki iteczki zawodoznawcze.
2. Ankiety, kwestionariusze, testy.
3. Czasopisma: „Cogito”, „Lider”, „Viktor”.
4. Środki audiowizualne (np. radio, telewizja, video)
5. Internet: informator dla kandydatów do szkół ponadpodstawowych w formie elektronicznej. Klasyfikacja zawodów i specjalności - opisy grup i zawodów <http://www.praca.gov.pl>
6. Książki i publikacje dot. orientacji zawodowej.
7. Pakiet „Kariera na maksa”.

PROGRAM ORIENTACJI ZAWODOWEJ

KLASA VII

Nr	Zadania	Termin realizacji	Środki metody	Osoba odpowiedzialna	Efekty działań
1	Założenie teczki orientacji zawodowej	wrzesień	teczki osobowe	wychowawcy klas VII	każdy uczeń posiada teczkę, w której gromadzi materiały wypracowane podczas lekcji
2	Określenie zainteresowań i możliwości ich rozwijania	październik	kwestionariusze	doradca zawodowy	sprecyzowanie swoich zainteresowań i wyborów formy realizacji
3	Cechy charakteru	listopad	plansze ze zdjęciami, plansze z typami temperamentu	doradca zawodowy	zrozumienie przez uczniów jak ważna jest świadomość swoich cech w wyborach życiowych i zawodowych
4	Wartości	grudzień	kartki A4, arkusze dot. wartości, kredki	doradca zawodowy	uświadomienie roli wartości w życiu człowieka, mobilizacja do określenia swoich głównych wartości
5	Określenie marzeń i pragnień dotyczących mojej przyszłości	styczeń	warsztaty, prace plastyczne, kartki A4	doradca zawodowy	poznanie własnych pragnień i marzeń
6	Poznanie własnych uzdolnień	luty	kartki A4	doradca zawodowy	uczeń zna swoje mocne strony, dostrzega różnice między postrzeganiem samego siebie, a oczekiwaniami społecznymi
7	Rynek pracy	marzec	kartki A4, kredki	doradca zawodowy	uświadomienie uczniom czym jest rynek pracy, określenie podstawowych wymagań stawianych pracownikom na rynku pracy
8	Zawody	kwiecień	kartoniki z nazwami zawodów, filmy edukacyjne	doradca zawodowy	uświadomienie uczniom w jaki sposób wybierać zawód, wzbudzenie ciekawości dotyczącej świata zawodów
9	Kształcenie	maj	tablica, kartki A5 w czterech kolorach	doradca zawodowy	Uświadomienie uczniom czym jest kształcenie, poznanie powodów dla których warto się uczyć, podstawowym elementem zdobywania zawodu jest edukacja

10	Organizacja spotkań z przedstawicielami różnych zawodów	czerwiec	zaproszenie oraz rozmowy z przedstawicielami różnych zawodów	doradca zawodowy	uczeń zna warunki pracy w poszczególnych zawodach, w szczególności: czynności, narzędzia, czas pracy
----	---	----------	--	------------------	--

KLASA VIII

Nr	Zadania	Termin realizacji	Środki, metody	Osoba odpowiedzialna	Efekty działania
1	Określenie indywidualnych umiejętności ucznia	wrzesień	ankieta umiejętności	doradca zawodowy	uczeń zna swoje umiejętności
2	Poznanie indywidualnych skłonności zawodowych	październik	szeregowanie przedmiotów szkolnych, kwestionariusz skłonności zawodowych	doradca zawodowy	uczeń precyzuje swoje skłonności do wykonywania czynności zawodowych, uświadomienie uczniom jak ważna w realizacji planów jest konsekwencja w działaniu
3	Zdobywanie informacji o różnych zawodach	listopad	organizacja konkursów o zawodach, - prezentacje scenek rodzajowych - gazetki ściennie	doradca zawodowy	uczeń zna zawody i ich specyfikę
4	Określenie zależności między wyborem zawodu a satysfakcją z jego wykonywania	grudzień	- analiza przypadku	doradca zawodowy	uczeń ma świadomość negatywnych skutków podjęcia nietrafnych decyzji
5	Zapoznanie z lokalnym rynkiem pracy, oraz specyfiki pracy w konkretnych zawodach	styczeń	wizyta w urzędzie pracy, aktywne poszukiwanie pracy	doradca zawodowy	uczeń zna sytuację na lokalnym rynku pracy
6	Plan działania	luty	scenki, historia wakacji, tablica	doradca zawodowy	uświadomienie uczniom, jak ważne jest planowanie działań, poznanie konsekwencji braku planu, każda decyzja niesie za sobą określone konsekwencje

7	Poszukiwanie pracy	marzec	kartki A4, tablica taśma klejąca, kredki	doradca zawodowy	uświadomienie uczniom jak ważne jest posiadanie satysfakcjonującej pracy, określenie sposobów przygotowania się do szukania pracy, uświadomienie uczniom, jak ważne są konsekwencja i upór w procesie szukania pracy
8	Zajęcia dotyczące umiejętności uczenia się i zdawania egzaminów	kwiecień	zajęcia warsztatowe	doradca zawodowy	uczniowie znają techniki skutecznego i efektywnego uczenia się
9	Zapoznanie uczniów z typami szkół oraz sposobami rekrutacji	maj	informatory, broszury	doradca zawodowy	uczniowie znają specyfikę poszczególnych szkół oraz warunki dotyczące rekrutacji
10	Podjęcie pracy – nowa wizja kariery	czerwiec	lista problemów zawodowych, kartki z nazwiskami ludzi sukcesu	doradca zawodowy	uświadomienie uczniom, jak mogą rozwijać się w pracy, określenie zadań i wymaganych umiejętności na różnych stanowiskach pracy, podsumowanie, co składa się na planowanie wizji kariery, określenie znaczenia sukcesu dla różnych ludzi.